Художні засоби народної билини (за билиною «Ілля Муромець та Соловей-розбійник»). Твір 7 клас

Епічна речитативна пісня княжих часів — билина, втративши музичний супровід, залишила в собі, проте, ознаки того, що колись виконувалася під музику. Вона й досі звучить, як пісня, завдяки використанню типових для фольклору художніх засобів. Яких саме?

Зазвичай у билинах рядки віршів завжди мають однакову кількість наголосів, хоча кількість складів у них може бути різна. Перший наголос найчастіше падає на третій склад від початку, а останній — на третій від кінця. Наголоси в середині рядків вільні. Таким чином автори билин наближали билинний вірш до ритмізованої прози. Щоб зберегти ритмомелодику билини, часто під час виконання розтягувалися слова, переміщувалися наголоси.

Повтори надають баладі плавного, урочистого, повільного звучання:

Під город, під Чернігів під'їжджав.

Під городом, під Черніговом,

Не ворон чорний небо укриває,

Не туман налягає,

Стоїть сила-силенная…

Сталі епітети — «ворон чорний», «сонце красне», «місяць ясний», «Русь свята», «мурзи погані» — налаштовують слухача на певне сприйняття героя, події, створюють настрій. Велику роль у створенні образа головного героя відіграють епітети: Ілля Муромець — «добрий молодець», його називають «старим (отже, досвідченим) козаком», князь звертається до Іллі: «Добрий молодче».

Для створення образу билинного богатиря використовується гіпербола. Наприклад, Ілля

Одною рукою коня тримає,

Другою рукою дуба рве.

Дуби рве самі коренистії

Та мости мостить,

Шлях укладає та все прямоїжджий.

Уповільнює оповідь, робить її урочистою використання звертань:

Невже ж ти, коню мій богатирський,

По темних лісах зо мною не їжджав…

Особливого звучання билині надають зачин і кінцівка:

Гей, у славному та у городі у Муромлі,

Та у тому селі та Карачарові

Гей, то не старий дуб к землі нагинається,

Ой то добрий молодець Ілля Муромець

Батьку-матері уклоняється…

Тут-то славному козаку Іллі Муромцю

Славу співають

По всім землям,

По всім ордам,

Однині і довіка,

А вам на многі літа!

Названі ознаки билини свідчать про своєрідність цього давнього епічного жанру, який існує декілька століть. Сам час його відшліфовував, визначав традиційні художні засоби, зробив його незабутнім. Читаючи билину, можна в уяві поринути в минуле, торкнутися джерел нашої літератури, почути голоси наших предків.